

Impasul economiei

„Criza financiară a contrazis afirmația că economia merită tratată drept știință.
O știință se măsoară prin capacitatea sa de a explica, prezice și prescrie.”

Moisés Naim

Opțiunea metodologică în acord cu care esențialul se situează la nivelul condiției umane a însemnat o etapă din istoria științei în care se originează toate eșecurile teoriei economice. Munca (mai ales ca fabricare) și acțiunea în general (deci și ca inovare societală) s-au pretat la măsurare și calcul, la empirism și factualism, ca și la pozitivism și fenomenologism. Umanitatea era expresia palpabilă a lucrurilor, faptelor și evenimentelor, înțelese ca efecte cantitative perfect dimensionate de metode și instrumente raționale. Teoria economică a și proclamat facerea omului nou, un Adam mișcat doar de rațiune. Homo Oeconomicus s-a dovedit demiurgul așteptat al noului univers, cel artificial, precipitat din imperiala lui rațiune, adică din rațiunea care instituie drept lege fundamentală raționalitatea, randamentul și creșterea.

Pentru confortul economiei ca știință, natura umană a fost exilată în tenebrele numite *caeteris paribus*. Ieșirea periodică la suprafață provoacă dezastre, numite crize, ca rezultat al lăcomiei, neînfrânatei porniri spre apropiere, panicii de a pierde libertatea câștigului, hazardului moral sau, mai rău, exuberanței iraționale de a crede că dacă vrei mai mult poți să declanșezi fiziunea efortului minim care să genereze fără-de-sfârșit efectului maxim.

Sciziunea fondatoare a economiei ca știință nu a fost prea diferită în consecințe de despărțirea operată în Renaștere între lucrurile naturale, ca operă a Marelui Creator, care cel mult ne sunt revelate, și lucrurile produse de om, singurele care pot fi înțelese rațional.

Principiile de bază ale economiei, dar și cauza finală (avuția) au cucerit doar sectorul condiției umane, iar consolidarea puterii a însemnat tot mai multă acțiune productivă. Condiția umană a fost condamnată la progres nelimitat. Din momentul în care Homo Faber (în rolul lui Homo Oeconomicus) a inventat unelte care să producă alte unelte natura umană a apărut ca absolut derizorie. Raționalitatea a pornit bătălia cu propriile-i limite răzmutate permanent de progres.

Dar cum nicidecum și niciunde ceea ce este lăsat în întuneric nu a pierit, ci a urmat calea vieții către lumină, natura umană trimite din necunoscutul *caeteris paribus* pasărea Phoenix pentru a descoperi un loc sigur în potopul crizei.

Din păcate de prea multe ori până acum semnalele că dezastrul are o cauză în vocația științei economice de a face abstracție de unitatea dintre natura umană și condiția umană nu au fost luate în serios. Economia a ales varianta facilă de a se considera o știință manipulând liniaritatea condiției umane și refuzând să se asigure de reușita de a fi cu adevărat știință mizând pe descifrarea comportamentului discret (nonliniar) al naturii umane. S-a vrut o aritmetică a fabricației pierzând prilejul de a deveni o geometrie a aspirației. Și-a sofisticat tehnica inventarului cărămizilor construcției, uitând cât de importantă este proiectarea formei care să cuprindă numărul infinit al cărămizilor. S-a specializat în cunoașterea structurii și funcției copacului neinteresând-o preeminența pădurii.

Economia, când s-a fixat în randamentul producerii obiectelor, a trebuit să accepte limitările ordinii generate individual, număr după număr, condamnată însă de impredictibilitatea comportamentelor independente și de imposibilitatea de a se urma legea naturală a ciclurilor, ca normă specifică a numerelor mari. Nu este întâmplător că economia și-a început edificiul ca știință pe tărâmul privat al domiciliului unde libertățile umane, ca obligații și îndreptățiri, sunt amorale în izolarea lor naturală. Aici, în reperiile simple ale gospodăriei individuale a putut să dea economia proba în privința predicției rezultatului final fără rest. Aici era egală puterea condiției umane cu dotările naturii umane. Economia a ascultat în acest fel de necesitățile limitate la obiecte. Forța ei de prevedere a fost în aceste condiții maximă.

În realitate aici a eșuat economia pentru totdeauna ca întreprindere cu predestinare materială. Când a evadat, ajutată de moderni, din confortul placentar al domiciliului a fost nevoie de predictibilitatea cerută de așteptările sociale, funcție pe care pentru a o îndeplini economia a trebuit să facă altceva, să experimenteze la scară mare, dar și să devină altceva, adică politică. În loc să aibă parte de rațiune predictibilă s-a văzut copleșită de pasiune fulgurantă. Regularitatea a devenit o iluzie credibilă în timp ce realitatea, tot mai subiectivă, este irațională.

Ca să spună ce urmează, economia trebuie să dea cu zarul.

Marin Dinu

Sumar

Utilizarea contractelor de performanță pentru asigurarea serviciilor sociale în Statele Unite	
■ Maria P. Aristigueta, Lynne R. Foote	3
(publicat integral în secțiunea engleză a revistei)	
Marketingul serviciilor publice locale în condițiile reducerii cheltuielilor administrative	
■ Ani Matei, Lucica Matei, Teodora Dinu	5
Este posibilă incidența politicii monetare asupra pieței ipotecare?	
■ Teodora Barbu, Georgeta Vintilă	17
Aspecte privind analiza pieței asigurărilor de viață	
■ Constantin Anghelache, Dan Armeanu, Ion Pârțachi	29
Auditarea tablourilor de bord specifice metodei de calculație a costurilor pe activități ABC (Activity-Based Costing)	
■ Sorinel Căpușneanu	37
Considerații privind sistemul de salarizare din Administrația Publică – analiza pe cicluri electorale și dezvoltarea de scenarii	
■ Tudorel Andrei, Marius Profiroiu, Bogdan Oancea, Monica Nedelcu	45
Fundamentarea strategiei de marketing a organizațiilor din domeniul sănătății	
■ Iuliana Cetină, Gheorghe Orzan, Violeta Rădulescu, Mihai Orzan	59

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană
Tehnoredactare computerizată:
Nicoleta Bobocea
Coperta: Alexandru Ion
Difuzare și abonamente:
Viorela Petrici (021/312.22.48 – int. 24)

Indexări în baze de date:
Research Papers in Economics (RePEc)
<http://www.ideas.repec.org>
Directory of Open Access Journals (DOAJ)
<http://www.doaj.org>
CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro
Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com